

Titel: BREV TIL: Eli Fischer-Jørgensen FRA: Louis Hjelmslev (1937-04-23)

Citation: "BREV TIL: Eli Fischer-Jørgensen FRA: Louis Hjelmslev (1937-04-23)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/text/lh-texts-kapsel_142-shoot-workidacc-1992_0005_142_Principles_0070.pdf (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

I

8 Knud Rasmussensvej 3 Aarhus

23. april 1937

Kære fri. Fiseher-Jørgensen, For længe siden har jeg modtaget et brev fra Dem i anledning af mit foredrag om kenematik (feneatik) i London. Jeg skylder Dem både tak for og svar på dette brev, men jeg har været så stærkt optaget bl. a. af festskriftet til Holger Pedersen at jeg har været nødt til at opsætte en hel del korrespondance til bedre tider - som altså nu oprinder. Det er med nogen betænkelighed, at jeg har udsendt særtryk af mit Londonforedrag, fordi teorien på visse punkter er under - gaaet ændringer siden da; og det er med rædsel, jeg ser resultatet i Deres brev, for nogle af de af Dem omtalte punkter hører netop til dem, jeg ikke længere fastholder. Jeg har altså gjort Dem og andre unødigt ulejlighed, desværre. Men hvis De sammenligner mit foredrag med den Synopsis af Outline of Glossematics, så blev fremlagt på lingvistik-kongressen, og som jeg haaber De fik (ellers kan De få et exemplar), vil De se, at form og indhold ikke lægger

adskilles som i London (og som i mit foredrag i sin tid i Selskab for nordisk filologi hvor jeg husker, at De gjorde omtrent samme indvending). Sml. også den sidste Bulletin fra Lingvistik-kredsen. "Indhold" fastholder Uldall og jeg derefter ikke som lig med "functional destination in the

economy of the language", men kun som identisk med "betydning". Sorø følge deraf har kenematemer intet ind-

e e

hold. Indhold findes kun i plerematikken. Kenematemer er udtryksformer, plerematemer indholdsformer. Deres indvendinger imod Sausure er jeg i det mindste delvis enig med Dem i; dog mener jeg, at det er nødvendigt at give både en extensional og en intensional

2

bestemmelse af indholdet (og tilsvarende af udtrykket). Den extensionale bestemmelse (fastsættelsen af begrebsomfang, afgrænsningen over for andre elementer inden for samme begrebszone. f. ex. pluralis over for dualis osv.) hører til normen, og på grundlag af den opstilles signification fondamentale eller valeur (sml. Cas 20, 84 ff.); den intensionale bestemmelse (fastsættelse af begrebsindhold) i sædvanlig logisk forstand, altså "indhold" i en anden betydning end ovenfor) hører til usus, og eventuelt udøvelse (practice), og på grundlag af den redegøres på sædvanlig lexikonal måde for elementets forskellige faktiske betydninger og særanvendelser. Tilfældigvis heraf defineres elementerne i systemet ikke efter indhold og udtryk, roen efter funktion, som jeg med en her fornøden kortslutning definerer som "styrelse", blot for at give Dem en idé om i hvilken retning tanken gaar. Jeg skelner altså på følgende måde: system: funktion (dvs. styrelse m. m.) form (dvs. indholdsomfang i plerematikken, udtryks omfang i kenematikken; latitude of variability) udøvelse: substans (dvs. indhold i plerematikken, udtryk i kenematikken).

norm:

usus og

Deres indvending om aspirerede lukkelyd har jeg ikke forstået. De skriver, hvorfor jeg ikke vil anerkende, at pustet ikke er et selvstændigt fonem, men en egenskab ved lukkelyden. Men det anerkender jeg fuldt ud. Blot indser jeg, at i et sprog, hvor der findes et h også uden før og efter lukkelyd, kræves der et særligt ræsonnement for at godtgøre, at ph th kh er udtryk for eet og ikke for to kenemcr. Reduktionen af kh th ph til k t p kan ikke ske udmiddelbart. Denne reduktion kan ikke foretages på grundlag af kommutationsprøver, men kræver en yderligere operation. Ved denne yderligere operation (mit foredrag p. 52) erkendes ph th kh som udtryk

3

for enkeltkenemer i dansk og ungarsk, men ikke f. ex. i sanskrit og oldgræsk. Kun med hjælp af denne yderligere operation er det muligt at skelne mellem disse to sprogtyper.

Yderligere oplysninger om mine ænigmatisk foretagender står til tjeneste på anfordring. Iøvrigt haaber Uldall og jeg at få rorseratikken ud til sommer, og jeg at få Cas II ud til september. Et par særtryk af nogle småarbejder skal jeg sende Dem, naar de udkommer, til glossematisk opbyggelse. Det glæder mig, at det gaar Dem godt med det pædagogiske, men jeg haaber De efterhaenden også kan afsætte tid til det videnskabelige. Venlig hilsen fra min kone og mig

Deres hengivne